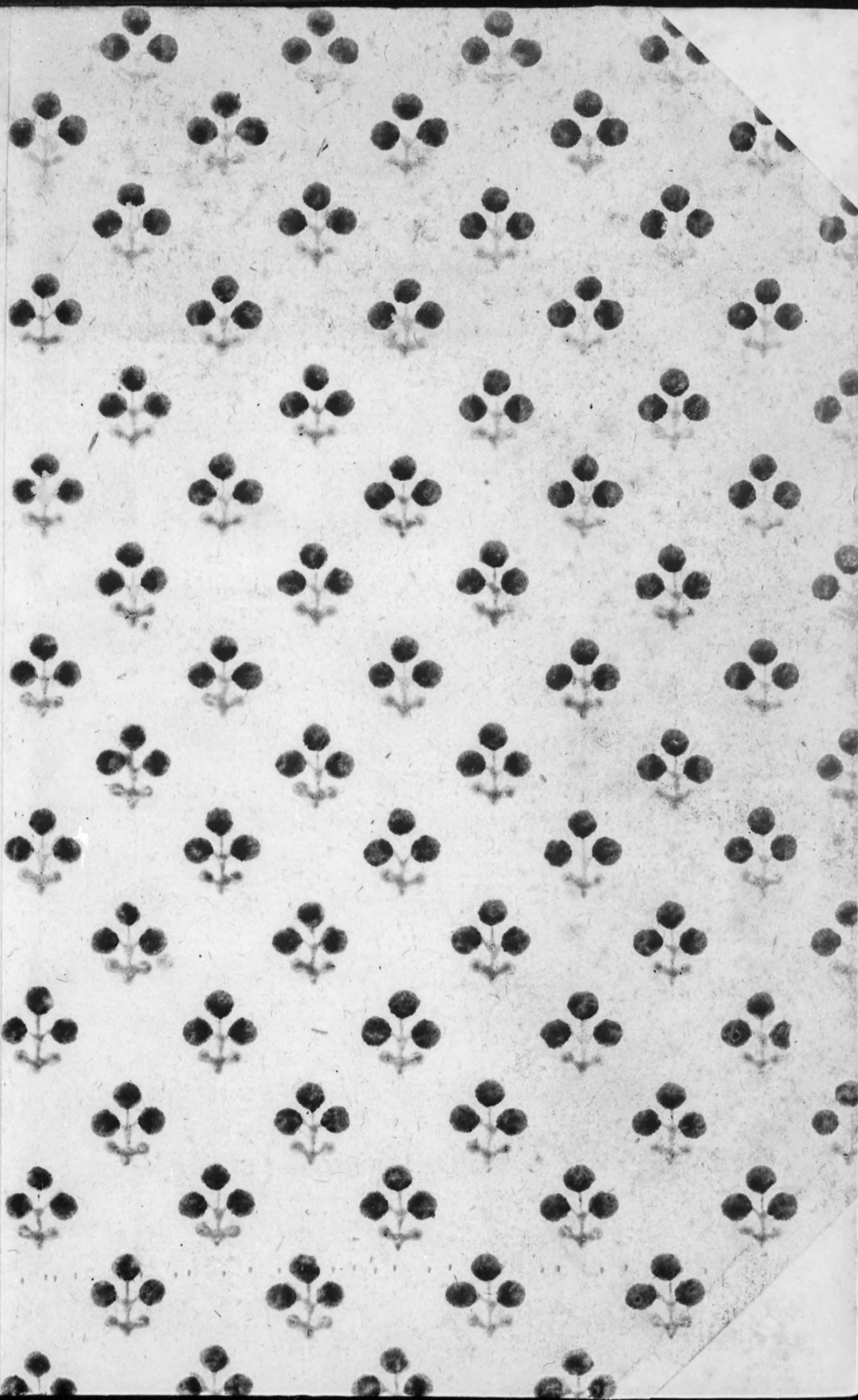

UBL: BKN00G 154

154

Boekenroogen

154.

18154
Een schoone en kluchtige
HISTORIE,

Van den
JONGEN JACKE,

Die zijns Vaders Beesten wachte in 't Veld.

En van den Kluyfenaer die 'er kwam
om JACKE te kastijden.

Is seer genoeglijk om te Lesen.

t'AMSTERDAM.

By JACOB BROUWER, Boekdrukker en Boekverkoop-
per / op de Prince-gragt / ober de Westkerk. 1720.

Prologe.

God die ons heeft gemaekt
 Van sijn der Werden / en heeft gesaekt /
 In ons den Geest des levens / om ons te setten.
 In 't Werdsche Paradijs sonder letten /
 Om daer te leven onsen gesetten tyd /
 En van daer te komen in 't eeuwigh soljt /
 't Welck verbeurd heeft ons eersten Vader /
 Om 't welck wy in d'zulk moeten leven allegader /

Dus heeft hem Gods Sone moeten verkleenen /
 Om ons weder te brengen upt desen weenen /
 Waerom hy ter Wereld Mensch is gekomen /
 Om te halen dat den Dupbel hadde genomen /
 Ende heeft den bitteren dood voor ons gestorven /
 Om te beteren dat 'er was bedorven /
 Hy wil se alleen brengen ten Hemel binnen /
 Die na zijn talen hooren ende bezinnen.

d' Autheur.

Der woonden een Puffman in zijn Land /
 Die met veel Liedden wel was bekant /
 Hy hadde drie Wijs / d' een na den anderen
 In Proesse van tijden agter malanderen /
 Dese Man hadde by zijn eerste Wijs
 Een Sone die stout was van bedrijs /
 En ook na der Wereld upgehen /
 Soo was hy in argheyd wel bedreven ;
 Van zijn Vader was hy seer bemint /
 Maer van zijn Stief-Moeder niet centwint ;
 Want zy hadde op hem een groote nijd /
 Den Jongen sonden zy geen proffijt /
 Want wat se hem gaf / was 't d'inken of eten
 't Was van de snoodste dat men mocht weeten /
 Ende daer toe had hy 's niet half genoech /
 Sy dede Jacke groot on-geboeg /
 En alle dat quaet dat zy vermogte /
 Altyd dat Jacke toe-byogte /
 Sy dede al dat zy koste na haer verlangen ;
 Zy wilde Jacke wel zien gehangen.
 Op een tyd was zy geseten /
 Zy haeren Man om d'inken en eeten /
 Ende zepde ; ik bidde Wel liebe Man
 Doet desen Jacke upt mijnen gespan /
 Hy is so arg / soo slim van dagen / Wilt hem by een ander beraden /
 Die hem dwinget ter beugden graden.

MJ. DERNED.
 LETTERKUNDE
 TE LEIDEN.

Doe

Doe zepde de goede Man God weet
 Ik geerne doen al u gereet :
 Maer hy is al te jong voorwaer /
 Ik moet hem houden nog wel een jaer /
 Zoo sal hy sterker geworden zijn /
 Ende meer winnen met minder pijn /
 Sy weet dat ons knegt heeft sterck geweld /
 Die ons Beesten wagt op 't Veld /
 Hy sal blijven r'hyss om werken seer /
 Ende Jacke sal die Beesten boort meer
 D'ijben te Velden en daer op wachten /
 Soo en der sijn op hem niet achten.
 Stief-moeder. Lieve Man dat's wel gedaen /
 Soo laet Jacke van met de Beesten gaen /
 Smozgens byog seer wel gemoed /
 Dreef Jacke zijn Beesten met spoed
 Te Velde / het docht hem wesen goed /
 Hy was seer blijde ende sank heyde /
 Hy dreef zijn Beesten ende Schapen beyden /
 Dat hy in een Valen quam / Daer hy goede weyde vernam /
 Daer zijn Beesten hadden planteyt van eeten /
 By een Berge daer hy was geseten /
 Dragt hy up 'er Valen zijn eeten boort /
 Maer als hy 't sag wert hy gestoort /
 Want het was snoode ende luttel weerd /
 Soo stak hy 't weder op sonder gebeert /
 Want sulken eeten was hem nies lief getal /
 En zepde mijn Stief-moeder doet my vasten al /
 Om my proper te maken en smal.
 Als Jacke dus sat qualijk gemoed /
 Quam daer een Oude Man van zinnen broed /
 Zijn haerd was grijs / wit was zijn haer /
 Ende zepde God betwaert u van d'zulk en gebaer /
 Hebby niet r'eten ik heb honger groot /
 'c Zy van Vlees / van Raes / of van Brood ?
 Jacke. Zijt wellekom vriend als nu God weet /
 Cor sulke spijze als ik heb gereet /
 Dies verblijde de Oude Man / Ende Jacke trak zijn etem dan.
 d'Oude Man. Doen gink hy zitten ende maskten goed chier /
 En zep gy hebt my gebleyt soo minnelijk hier /
 Dan u spijze dat u God moet betalen / En ik sal 't u loonen sonder falen /
 Ik sal u weder geven drie schoone dingen /
 Dremt dat gy wilt / God sal 't u gehingen.
 Jacke. Eenem Boge te hebben dat 's mijn verlangen /
 Om Bogels te schieten ende te vangen.
 d'Oude Man. Eenem Boge sal ik u geven / Die sal duren al u leven /

2

Op

Op sulter met raken daer gyp op salt minken /
Het zy krapen / Muffchen / ofte Vincken /
Ende als gyp te Doele schier met boozinnen
Soo suldy schieten tot op die pinnen : Als gyp selfs de Boge heb in u hand :
Maer niemand anders en sal 't doen in 't Land.

Jacke. Doe loeg Jacke ende seyde also
Had ik meen piype soo waer ik byoo.
d' Oude Man. Een Piype suldy hebben van groot birt uyt.

Oie met 'er muzijk sal hebben geluyd /
Soo wie dat de Piype sal hooren wie dat hy zy
Die sullen moeten danssen / en wesen by /
Die en sal hem selve niet konnen bestieren
Hy sal moeten danssen ende byeugd hantieren /
U Beesten sullen maeken een vergadere
Ende sullen u volgen als haer bewaer dere
Al byzelyk springende als zy 't Puppwaert gaen.

Du seht wat sal de derde zyn.
Jacke. Iken beger niet meer op die termijn
Ic heb eenen mijns levens tyd / Endank u seer met solijt.

d' Oude Man. Ic hebber u geloofst drie te schinken
Die suldy hebben / dies laet droefheyd zinken
Dus segt wat gyp beger en sult.

Jacke. Ic sal u seggen weest wat gedult /
Ic heb een Stief-Moeder vaet mijn vertellen
Pel en quaed als de Duppel van der Vellen /
Ic wil als se begint te staren / Dat se een scheet moeste laten varen
Dat het alle die plaetse doozklinke.

d' Oude Man. Wanneer zy sellijk op u ziet oft winke
Dan salze so beginnen te blazen / Datse van schaemte sal meenen te rasen /
En al die 't hooren sullen hem verziere / Aldieu vaert wel / ik moet gaen.

Jacke. Gods bewaering moet u bystaen /
En hy die alle dingen vermag / Beschermt u nacht ende dag.

d' Oude Man. God loong u seyde d' Oude Man
Ende scheyde van den jongen Jacke dan.
d' Autheur. De Sonne daelde / den dag gink ondere.

Jacke ging Piypen 't was om hooren wondere
Om hem quamen al zyn Beesten der samen
Hem volgende tot dat zy quamen /
In zyns Daders Hof danssende ober al
Daer hy elk beschikten in zyn Stal /
Doe gink Jacke daer zyn Vader was geseten
In die Sale om zyn Abondmael te eeten /
En zy : Geest my eten ik ben heel ver smagt.
Van hunger / ik heb die Beesten gewagt /
Ende geseten zonder spijse tot 'er nacht /
Dye byak hy van eenen Capoen een Bout.

Ende

Ende gaf dat Jacke niet moede stout /
Dat speet de Stief-Moeder boven maten /
Sy sag op Jacke met selle gelaten /
Met dien liet zy een groote scheet / Dat 'et klank wijd ende byeed /
Soodat zy loegen al die daer waeren /
Om dat uyt haer poort sulh een scheet quam gebaren /
Van schaemte wyden de Moeder rood Sy wilde wesen ober een mijle groot.
En zy Jacke wat wy nu hooren moeten /
Die koleur was seer wel geschooten /
Daer haer was steenen nog Ueren kloot ;
Doen sagse op Jacke met moede groot ;
Terstont haer een ander scheet ontgink /
Het dogt haer te wesen een wonder dink /
Moeder zep Jacke ende sag haer van tweers / toe /
Wilsse praten soo praat en houje Heers // toe /
Die Stief-Moeder was gram en vol zorgen :
De Vader zep gaet weg men sal u bozgen ;
Houd toe u bozse 't gelag is betaelt /
Gyp en zult niet geben is 't dat 'er wat faelt.

Laet in den Wond quam daer logieren /
Een Klupsnaer die men bede veel chieren /
Om dees wil bleef hy ook om slapen daer /
Dus klaegde hem de Vrouwen met gebaer /
Al dat haer geschied was van Jacke quaed /
Seggende : Jacke is een boef in den vierden graed /
Hy doet my leed ende groot ongerief /
In beschaemthepd doet hy my groot gekief /
Iken derf u niet seggen dooz schaemte /
Hoe my geschied is soo grooten blaemte /
Van Jacke den jongen boefe sel
Ic bidde kastyd en staet hem wel /
Ic sal 't u loonen / wilt my gelooben wat
Ic sal u geben een kaeft / boven dat /
Ende geld in u bozse / om te bidden vooz my /
Gaet op 't Veld / en cozrigeert hem by /
Ende staet hem dog kreupele en lam /
Hy doet my veel schamen hy maekt my gram /
Hy dunki dat hy kan toberen /
Daerom als hy is byten onder de Loberen
Met eenen ephen stok wilt hem dan racken /
Dat hem de Lenden mogen kraeken.

De Klaysnaer. O waerde Vrouwen en wilt niet sozden /
Ic sal hem eer den dag van morgen /
Een abond sal komen na mijn vermeten /
Soo kastyden dat hy nau en sal weten /
Op zyn voeten of 't hooft te staen /

3

3

Wel aen seppe wilt daer op slapen gaen:

Des smozgens als Jacke den dag vernam

Op met zyn Beesten te Velde quam

Die klupfenaer gink na hem om soeken

In bosschen / Velden en hoeken /

Daer hy vant hem ontrent der Heyde

Wyhende zyn Beesten na goede Weyde

Ende zeyde tot Jacke / gy boebe rebel

Segt my nu met kortte woorden wel /

Daerom doet gy u Moeder die goede Drouwe

Dus veel lydens maer ik houwe

Das ik u nu sal kleunen soo menigbouwwe.

Jacke. Wat ou / wat sal hier gebeuren

Byn Moeder is wel en sonder treuren

Daerom wil dy dan bekijven my /

Om te schieten ? soo schiet dy ?

Ende ander dingen die ik heb onthoutwen

Onder de dooznen willet aenschoutwen

Daer zit een Vogel die ik wil schieten

Die klupfenaer seyde en laet u niet verdzieten

Laet my dog zien de kansse dijn /

Doen schoot Jacke met 'en Voge sijn /

Ende gerackte den Vogel dat hy viel dood /

Doen liep de klupfenaer med haeste groot

Den Vogel halen / het was zyn kansse /

Jacke speelt op 'r Pypjen dat hy woest danse

Soo geringe als hy de pype hoorde gaen

Als een dul Man was hy gedaen /

Hy liep en danste rond ontrent / van Dooznen werd hy heel geschent /

Met Bloed hem alle zyn Lijf af-stiep

Ende scheurden zyn kleederen / die hy deertlyk riep /

Syn kousen / zyn rok / zyn kappe mede

Ende

Ende dat hy aen hadde ter selve stede /

Dat hy nauwe zyn Quis-pot konde bedekken /

Dies Jacke loeg en bestond te gekken /

Hy danste in dooznen / die zyn Lijf vol gaten

Machte in 'e aenzigt in handen sonder af-laten /

Om gratie dat die klupfenaer seer bad /

Houd op ik ben dog van Bloeden alsoo mat

Ik heb so lang gedanst ik dught vooz sterben plat /

Op goede Jacke houd stille u pype / Want ik soo seer van Bloede zijpe /

Ik en sal u misdoen in geenen tyde /

Jacke seyde / gaet dan aen d' ander zijde

Van de Dooznen / soo blijf ik on-gesmeeten /

Doen quam hy met zyn on-gereten /

Ende quam geloopen als een die dul // was

Of een die van hoopen al smul / was /

Om dat zyn kleederen soo waeren gereten /

Ende zyn vel van Dooznen deur-beten /

Zijn hert was vol druk en lijden / En sag op hem ten zelven tijden /

Dies de klupfenaer beschaemt liep na Jackens huys /

Dit ziende de Drouwe wierd heel confus /

Ende zey: Dan waer komdy dus mismaect ?

Eplaes ! seer qualijk was ik geraect /

Op Jacke u Sone sonder dzalen /

Die Cupbel van der Hellen moet hem halen /

Met dien quam die goede Man /

Doen zeyde dat Wijf / goede Jan /

Wat heeft u liebe Sone gedaen /

Hy wil den armen klupfenaer dooden gaen /

Benedicte zeyde Jan / wat is hier geschied /

Hebt gy van Jacke dit verdziet /

Segget my dog sonder verbeppen /

Ja zey de klupfenaer / de Cupbel moet hem gelyden /

Onder de Dooznen heeft hy my doen danffen wijt /

Ter dood toe met bezwaren gekrijt /

Doen zey die Vader 't ware zonden groot /

Had u mijn Sone zoo gedood /

Die klupfenaer zey ik en kost my onthouden niet /

Soo saetelyk ging zyn pype ziet.

Als dan Jacke den avond vernam /

Op met 'en Beesten t' Pypswaert quam /

Soo hy gewoonlyk te doene plag /

En hy quam ook in zyns Daders gelag /

Zyn Vader riep hem doen terstond :

Du zegget Jacke ende doet my hond /

Wat hebdy den goeden klupfenaer misdaen ?

Dat hy dus veel wanden heeft onsfaen ?

Waher

Dader ik zal u seggen de waerheyt plat /
Ik peep op mijn Pijpe en hy danste wat /
De Dader zeyde die Pijpe moet ik hooren /
Doe spzakh die klupsenaer / o Driend verhooren
Ik bid u dooz God laet dat niet geschien /
Ende wanzk zy u Hande dcerlijck met dien /
Seggende : Wildyt immergh hooren / Doo bid ik u wilt u niet stooren /
Ende wilt my niet hoorzen binden zaen /
Men eenen Post om te blijven staen /
Ik weet 't zal mijn zijn pijn groot / Moet ik danffen te blijven dood.
Men een Post met sterke zeelen /
Bonden zy den klupsenaer ik en magt niet heelen /
In 't midden der zalen daer menig zat /
Men der Tafelen met de weerd en at /
Dat Volk loeg seere ende gingen kallen /
Men sal de klupsenaer immergh niet vallen :
Tot Tache seyde Dader nu wel an / Pijpt nu byp als een Man /
Tache seyde : Dader ik sal doen u bevel :
Ik sal u maken bzeugd ende spel /
Tot dat gy om neder te leggen /
De Pijpe gebied ik en sal niet weder seggen /
Als Tache zijn pype gink openbaren /
Soo liepen zy alle die daer waren /
Ende lieten haer eten haer dzinken varen :
Ende gingen danffen / runnen en tieren ;
Sp en honden haer selven niet bestieren /
Ende liepen al dansende upt 'er Hallen /
En waren som ober den doypel gevallen ;
Dan een deure / eenige bielen in 't bier plat :
Eijn Dader loegende hadde genugten sat /
Dat 'et Volk soo danften te gader /
Doe quam dat Wijf van Tachens Dader
Al danffen volgde dese eenpaerlijck /
Fellijck ziende op Tache haerlijck /
r' Eikens als se op hief haren steert /
Soo lietse varen eenen grooten veert /
Soo luyde dat 'et elk vernam /
Diez zy doen in groote schaemte quam /
Die klupsenaer had hem by na dood verbost /
Soo danste hy met zijn hoest tegen den post /
Ende die zeelen wzeeben hem soo seer dan /
Dat her bloed tot vele plaetsen upt ran /
Ende Tache liep met de Pijpe op strate /
Sp volgden al dansende met blyden gelate /
En liepen alsoo dikke ter poozzen upt /
Dat zy ober malhaanderen bielen met groot geluyt /

De

De naburen die daer woonden ontrent / Hebben haer daer heeren gelvent /
Elk meenden komen te laten / Somwige waren te hebde in slayens staen /
Sy worden upt 'en slape gewekt ter stont
En liepen ter straten upt goed rond ,
Somwige liepen ter straten Woeder-nachte
Daer zy om werden beschaemt gelaecte
Doo dat 'et ver smade menig / Dan en Wijf
Die met bzeugden danffen sonder gekijf /
Somwige waren lam ende en honden niet gaen
Doo op haer beenen en honden zy staen /
Sic quamen ook danffen sonder dagt /
Op handen op boeten / den eers in de Lugt /
Dooen zeyde die Dader houd op als gy wilt
Laet u pypen dog weet zijn gesilt /
Terwijle dat spel ten besten is gedaen
Want 't is 't geneugijckste spel sonder wach /
Dat ik hoorzen in seben jaeren /
Daer de klupsenaer gink qualijck gebaren /
Als al dat danffen was gedaen / Gy quade lecher was zijn vermaen /
Ik doe u dagen booz 't Geestelijck regt /
Dooz den Officiael al ben ik siegt
Siet een bypdag dat gy zyt present
Of gy sulc my weder maken content
Dooz mijn schade ende booz mijn swerte / Ik en passer niet op een berte /
Ik ben reede sonder zozen
Al soude den bypdag toekomen morgen /
Den bypdag quam soo gy hoorzt
De klupsenaer en Stief-Woeder waren gestoorzt
Sp wilden tegen Tache gaen ten regten /
Daer waren vergadert rijken en siegten.
Menig Man elk nae zijnen state
Die Officiael gink zitten t' zijnder bate
Deel saeken waren daer te doene / Elk begeerde zijn sake te spoene
Soo wel van Diefers als van Klerken /
Somwige gingen met Testamenten werken
Ende ook van schoon Vrouwen die binnen der wecken /
In donker waren gebeld ende gesteecken /
Elk bzogt daer zijn saken boozt / Om van den Officiael te zijn gehoorzt /
Ook quam daer dese klupsenaer gerag
Ende Tachens Stief-Woeder met haer gekrag /
Ende zeyde mijn Heer ziet hier nu Wijnen Sone aller boeben gru /
Hy heeft my gewrogt soo swaeren leed /
Met Pigromantien wijd ende bzeed /
In Montpellier ofte in ander Steden / En is zijns gelijke verstaet mijn reden
Ende seyde verstaet mijne saken / Hy kan Toberen ende wonder maaken /
Doozt heeft se soo gedaen als de dwaesen

25

Want

Want zy gink doe met en eers blasen /
Ende liet menigen grooten drest / Daer loegen zy alle wijd ende breed /
Som sepden Drou tempert u gat / Schaemt u hier ontsteken salken vat
Die Officiael sprak tot 'er Drouwe van
Segt booz u aen sprack nu hier van /
En laten spraken daerom niet / En sal u zijn tot geen verdziet
Maer sp sozde booz ander trak / Dieg zy een woort niet meer en sprak /
Van schaemte was zy heel verbaest /
Doe sprak de Klupsenaer als een die raest /
Doe Jache gy zyt een boeve sonk / Afgetrocken van eenen goeden tronk /
Der staet Heere het groot gebal / Desen jongen Boeven wil ons quellen al /
Daer Heere gy meugt hem kastijden /
Hy heeft een pype die u sonder vermijden /
Sal danffende en springende maken / Dat u sal dunken die dood te smaken
Die Officiael die sprak dat moet ik hooren dan /
Wat zeyd die pype maken kan
Doe zeyd de Klupsenaer dat moet God verbieden /
Dat dit meer soude geschieden
Dooz dat ik van hier ben gegaen / Of anders moet ik den dood ontfaen /
Doe sey die Officiael sonder vzesen Dyp op Jache laet ons vzojlyd wesen /
Ik wil hooren of sal worden gedaen / Als die Klupsenaer my doet vermaen /
Jache peepen liet droefhepd baren / Ende dede al danffen die daer waren
Die Officiael liep op / end' ander neer / Ende danste al omme seer /
Dat hy zijn schenen siet hol gaten /
Het dogt hem te zijn niet seer goed / Ende riep tot Jache met ootmoet
Dijp niet meer / maer weest dog stil Dat bid ik u ziendelyk om Gods wil
Doen zeyde Jache tot elken daer /
Is't dat gy my hier wilt loben in 't openbaer
Dat gy my niet doen sul' quaed nog confuss
Daer laten my gaen soo ik quam van huss /
Ik sal mijn pypen laten staen / Ende niemant en sal meer dzuk ontfaen /
Doen riepen zy al gemeenlyk / Ende geloofden hem al te doen certepnlyk /
En booz zijn saken ook te begren
Die Officiael ende de Sommenaer boozwaer
Met blydschap de Stief-Moeder en de Klupsenaer
Scheyden van daer ik segt u klaer / Met grooten haet en nijd boozwaer
Om dat se haer leed niet en konden wreken /
En soo met regt daer waren uptgestreken /
Sonder te zijn gewozen van dien /
Ja nog beschaemt booz alle Lien /
Daerom zy daer dooz desen saken sael /
Soo dat de Moeder booser wierd en sel /
Want zy geen remedie en kosten vinden /
Bad dat d' Herde Jache mogt verflinden /
Dooz de groote beschaemthep die hy deden /
Dooz alle menschen en v'elgen steden

In Steden / in Dorpen / in alle blecken /
Dat men alle die wereld met haer sag gekken
Dit merkte den Klupsenaer met goeden adhyse
Dagt dat hy daer was gebzagt op den Wse /
Ende sag ter wereld geen beter raed /
Dan te vertrocken zyn 'er Klupsen waert /
Om bebjyd te zyne van al-sutken wighijf /
Dae van huss men dikwils ljd ongerijf /
Hy heeft gebagt met goede deliberatie
Niet langer te bepden om te schouwen blamatie /
Dan daer te vertrekken was zyn opset /
Sonder gelepde / passpoort / of Trompet /
Ende is soo gescheyden sonder betragen /
(Die hem in huss houd / woerd byten niet geslagen)
De Stief-Moeder merkende desen astogt
Is verschijkt geweest en heeft gedogt
Hoe dat se Jache mogt bzingen in weenen /
Al bond zy haer selven staende alleene /
Zy vergat nogtans niet haer loofse p'actijcken
Om Jache te dwingen sonder bezwijcken /
Hem bzingende zinte Cathalijwen rade
Of aen Jan Daders Kerke sonder genaede
Om dat hy als een held daer t'zijner blame
Hy nagte mogten wagten de Schapen in de Mane
Soo moet ik zitten in groote eeren
Want Jache met zyn Kudde niet te huss en sou keeren / Om die ter
effectien te mogen bzingen / kreeg zy so langer so meerder verlengen /
Om de saeke te leggen ter Executien /
Overdagt in haer selven met aller astatien /
Doe se booz den Balsouw mogt erheberen
Daer klagte / ende die plat up pronuncieren /
Sonder yet te verzwijgen of omme gaen :
Soo magt men Jache terstond in Weren staeng
En booz bzingen tot scherper examinatie
Daer nae ter iustitie genade of gratie /
Op dat andere sodanige sonden debiteren
Aen Jache haer spiegelen soude sonder cesseten
Want hy spiegelt hem sagte ik segt u bloot
Die hem mag spiegelen aen een ander dood /
In dees propoosten en dient geen langer verhalen
Van naden Balsouw te loopen sonder falen
En mijn klagte te doene zwact en sech
Iken wiffelse niet 't en sal zyn al klink-werk
Stief-Moeder. God groet u Heer Balsouw eerbwerdige Heer
En al u geselschap sonder verseer / Geern had ik u gesproken te deser inz
stantie / Van saken wesende van groote Importantien /

Menklevende den lijven van een mensche in isdagig
Dus come ik tot u / zyt dog Heer beradig /
Dan den welken ik moet klagen de boosheyt /
Die hy my doet dooz zijn schalke loosheyt /
So dat hy my beschacmt met alle eere Dooz Aken / klerken tot elken keere
't Welken my doet sulken grooten pijn
Dat my t' elken de dood dunkt op mijn lippen te zijn /
Als ik dik wils van mijn selven ben in onmagt :
Dus Edel Heere doet wraek over mijn klagt /
Hy heeft my gedaen sulken boosheyt groot /
So dat hy wel weerdig is te sterben de dood /
Want hy is een schalk der schalken ziet / dus verlost my dog uyt dit verdriet /
Gertwaerdige Heer sander eenig toeben.
D. Balsou. Drouken wie is 't die u dus doet bedjoever /
Laet my dat weeten met hoze vermaen /
So mag ik hem terstont in d' Wers slaen /
Ende so regten hooren de saken /
Ende van uw' weder-partye hooren d' uyt spraken /
Die Stief- Moeder sprak met boosheyt dooz reeten /
Het is Jache mijn Sone ik daet u weeten /
Die my so lastig valt tot elken keere /
Dus wilt my dog verlossen genadigste Heere /
Van desen Boebe in schalkheyt quaet /
Want hy valt my so rebel ende opstinaet /
Dat 'et God geklaegt moet wesen / Dus weest my dog behulpig in desch /
Als een Heere getrouw ende rechtveerdig /
Want hy valt my schampig ende onweerdig /
De Balsou sepe ik verstaet wel d' intentie /
Dus sal ik hem gaen soeken / ende een straffe sententie
Zal ik over hem geben sonder sparen :
Die Stief- Moeder sprak hoorz mijn verklaren /
Heer Balsou / en mijn wel verstaet /
Het is best dat gy met my gaet / t' Onsen Hupse met uwer magten /
En hem daer hy welijck verwagten / Tegen dat hy komt van 't belt /
Met onse schapen / dit word u gespelt / Dan my al schijn ik een segte welpen /
Wel ik sal om utwen hommer te sielpen /
Sprak de Balsou / dus gaet booz / ik sal u volgen /
Ende leeft boozt gerust onberholgen /
Want ik sal hem ver leeren mag ik leeben /
Dat hy zyn Ouders niet meer / ik seg sonder sachen /
Overlast doen en sal tot geener spatie /
De Stief- Moeder gaende na haer habitatie /
Sprak tegen haer selven met blijden gelate /
Ik wensch 't word gewooken tot mijner bate /
Van dese Boebe tot mijn samblansen /
Ik wensch hy doet niemand meer dansen /

Want

Want hy sal hoop ik deurt mijn begripen /
Levend in zyn gragt klimmen met zyn der pijpen /
Doo dat ik oozt lebe sal als die verwaende / Wola hy komt gindet gaende /
Gehk ik mel dagtie / daen ik hem vermaende
Met zyn der kudde / dus moet ik zwiigen /
Want anders mogt hy 't verstand krijgen /
Ende soude hem uyt 'et wegen maken /
Wesf spreek ik hem aen met soete spraken /
So en sal hy 't verstant niet met ken
Want hy is een van de schalke klerken
Ende schalk is hy in alle zyn betwinden
Ik gae hem pwaerts best uyt zinden /
Tot dat die Balsou is binnen die kasse /
Wel Jache hoe is 't hoe zijdy te passe /
Wilt my dat upton sonder leugen /
Ik soude nog wel sprak Jache meugen /
Goede dicke Pappe of Doek-woeyten by /
Of pet anders ik segget u by /
Want ik van dage niet en heb gegeeten
Dus wilt my wat geben / want het is over noen /
Wel / maer gy moet nu eerst een boodschay doen
Die 'k u bevelen sal sonder gataye /
Dat is dat gy moet gaen ter aerde sparpe /
En haelen meel sonder toeben
Want ik soude geerne bachen sonder snoeben
Dus wilt 'er u henen raffen als een Man /
En als gy weder kom se suldy dan /
Uwen buyk vol eten sonder stouwen
Jache sprak om byede te houwen /
So sal ik my ter Meulenwaere raffen /
Maer als ik weder come so moet ik byaffen /
Want mijnen buyk dunkt dooz dit verstrangen /
Dat mijn keele pwaerts is gehangen /
Dus spoe ik my derwaerts niet om vercloeken /
Die 't byer van doen heeft moet 'er in d' asse soeken /
Als Jache nu ter meulen was getreden
So quam de Balsou daer in geschreden
Ende de Stief- Moeder ontfing hem met blijde schijne /
Ende zy dede halen een kruyk met wijne /
Om dat hy by 'er soude wagten daer
En Jache byngen in 't verdriet seer zwaer
En zy hiet hem welckom met soete ralen
Wel sprak de Balsou segt my sonder byalen
Maer Jache is so sal ik hem apphenderen /
Ende als den opstinaeten hem Justificeeren /
En hem hangen 't zynen ontbaten / Ken een dwars-hout sonder verlaten /

33

Want

Want goede Werken het is een goet bediet /
Komen altoos tot goede loon ziet / Ende soo is 't oock met den quaden /
Al die haer vrienden of Ouberg vermaden /
Want die gemeenlyk quade dood sterben /
Dus sal hy oock loon nazijn werk verwerben /
Mag ik hem krijgen ik derf my beroemen /
Die Stief-Moeder sprak: Ik zie hem komen /
Eet weerdige Heer / met den Mele geladen /
Die Balsouw sprak terstond sonder beraden /
Als Iacke in Quys quam eene quade verstrangen /
t' Sa gy Boebe geest u gevangen /
Gy moet met my / daer baet geen tieren /
Gy / gy riep Iacke noopt meerder dangieren /
En waerom word ik gevangen / laet my dat weeten /
Ik meynde mijn Pappete gaen eeten /
Selyk mijn Moeder my gink beloven /
Maer Diend sal men daer oock hoven /
Daer gy my leyd? wilt my dat seggen /
Iae sprak de Balsouw / ik sal u gaen leggen /
In eenen Put / by gants dood /
Ende daer suldy eeten water ende brood /
Uwen Dypk half sat verstaet dat byp /
En eet men daer geen Pappete of Dyp /
Sprak Iacke: Doet my het rapport /
Maer de Balsouw trok Iacke voort /
Na den Steen / ende dede hem aen twee Boejen /
En liet hem daer zitten krijten en loefjen /
Iackens Stief-Moeder hem deerslyk accusceerde /
En om zyn dood dikmael solliciteerde /
So dat hy wierd verwesen sonder genade /
En upt de Gebangenig gehaelt hojt en beruede /
Ie hy gebragt / op de plaetse daer toe gestelt /
Die men gemeenlyk noemt het Galge-Veld /
Og dagt Iacke nu moet ik sterben /
Eenen schandigen dood / tot deser erben /
Dochtang ben ik onschuldig tot deser saken /
e' Sa? tsa sprak den Beul / wilt u gecreed maken /
En u Siegt spraken sonder lange te beyden /
En u gewillig ter dood bereyden /
Want veel woorden en mogen u niet helpen /
Maer bid God dat hy uwen dyck wil stelpen /
Ende u Ziele ontfangen in zyn eeuwig Ryke /
Ende u bewaren vooz Dypdels practijke /
Maer Iacke dagt byp tot elken heere /
Hoe hy geraehen mogt van die Leere / Met schalken listte ofte subtile bonden /
Soo sprak hy tot den Balsouw vaet mijn vermonden /

Als ik sonder genade nu moet sterben /
So laet my om Gods wil een bede verwerben /
Sonder u te schaden of hinderen let /
De Balsouw sprak behoudens mijn eere ziet /
Soo consenteer ik u sonder begrypen /
So begeer ik nog eens op mijnder Dypen /
Een Liebeken te spelen sonder minken /
De Regter sprak: Gy behoort nu te denken /
Om u Ziele / en laten d'pdelhepd varen /
Lust u nog te Speelen daer gy in dit bezwaren /
Staet / ende in doods dangieren /
Maer ik heb 't geloof in geender manieren /
En ik sal 't weer roepen / dus speelt vast vooren /
Hebt gy luste soo laet ons eens hooren /
Wat Meester dat gy zyt sonder wagten /
Maer lutrel wist hy des Dypens kragten /
Des Iacke terstond speelde ten dien zijne /
Soo dat den Beul terstond mer blijden schijne /
Spronk van die Leere / en brak den hals /
En den Balsouw genachte daer oock veel ongeals /
Want dooz des Dypens soeten klank /
De Balsouws Peetd op en neder sprank /
Ende wierp hem in 't Sand / noopt vzeemder kanffen /
Maer hy terstond op en wachter aen 'c danffen /
By had daer schier al zyn Sibben gebroken /
Ende al die daer waren zyn ontloken /
Met vzeugden / en moesten danffen ende sprongen /
Ja die Dooden op 't Sat waren oock gedwongen /
Om te danffen / al satense gebonden vast /
Ende die daer hingen aen eenen Vast /
Moesten daer oock blijdschap upten /
En begosten haer te roeren / noopt vzeemder klupten /
Soo dat daer was een groot gerugt /
Van de doods-Weenderen in elk gehugt /
Die daer hadden gelegen menig Jaer /
So dat de Balsouw riep in 't openbaer /
Houd op met spelen ik schelle u guijte / Of anders ik van moeyhepd splijte /
Ende moet hier deerslyk mijn leven laten /
Iacke vzaegde terstont tot zijner baten /
Of hy hem dan sonder cesserden / Openbaer met eede wou affimeren /
Ja ik sprak de Regter / en in der waerhepd ziet /
Ik en hzeng u mijn dagen in geenig verdziet /
Of dooz my en komt gy tot geener schanden / Maer sal u helpen en /
bystaen tegen u Dvanden / Als een getrouw Diend tot elker spatie / Ik /
bedank u sprak Iacke Heer van gratie / Ende van de genade die gy my /
hebt gedaen / Ende elk is moede ende mat gegaen /

Daer huys/en Tacke was vromen / Om dat hy die reyse so was ontkomen /
Ende hy nam doen naer huys den gank /
Langs eenen anderen weg / en eer yet lank /
Hoozde hy eene tegen haer selven houten /
Wel dagt Tacke ik sal my verstouten /
Soo sag hy zijn Moeder door een gat /
Om een schat in d'eerde te willen graben /
Maer Tacke dagt hem stil te houten /
Om te zien wat sy soude brouwen /
Soo is hy heymelyk agter een hage gedoken /
Ende de Stief-Moeder heeft tegen haer selven gesproken /
Hier heb ik nu gemacht een gat /
Daer legger ik besen heymelyken schat /
Op dat hem Tackens Vader niet en vinde /
Maer Tacke is nu gekomen ten inde /
Ende hangt nu aen de galge al komt en stijf /
Maer Tacke dagt / daer liegdy om door u lyf /
Ende hielt hem daer secretelyk hoort gerecht /
Ende de Moeder heeft doen den ruyf gedekt /
Ende is terstond van daer gegact /
Tacke is doen heymelyk opgestaen /
En heeft die plaets getekent door sulck bewinden /
Om dat hy se te bad soude mogen binden /
Of van noode waer tot eenige tijden /
Ende hy is voort gewandelt met een verblyden /
Daer die Stad en doort na huys /
Ende de Stief-Moeder hem ziende sloeg een krups /
Dooz haer / en sprak met woozde bebreest /
Wel zijdy Tacke of zijdy zijnen Geest /
Die hier komt om my te quellen /
Aen ik ben Tacke / sprak hy : wat vzeemder boozstellen /
Het schijnt dat gy dozomt nu ten tijen /
Ik en ben geen Geest schouwt fant aspen :
Al meynt gy dat ik ben gehangen /
Mijn ruyf help my nipt verstrangen /
Ende ons Heere dies ik hem bedankte /
Ende soo en hoozde ik nopt vzeemder ranke /
Sprak de Stief-Moeder met gebeyngdet zinne /
Ende had des leeds genoeg als een fenynige spinne /
Dag dy dagt haer nog wel te waken .
Maer zy begoft hem gebeyngdelyk aen te spraken /
Op dat hy het niet en soude weten /
Ende zeyde wel Tacke en wil dy niet wat eten /
Want ik denk wel dat gy hebt hunger groot /
Ik at t'hang wel een huys-backen Dood /
Sprak Tacke / ofte yet dat de hunger moegt stelpen :

Wel

Wel sprak zy ik sal u wel helpen /
En gaf hem een groote Ceple met pappen /
Houd daer sprak zy wilt daer in lappen /
En siele u dan weder als de koene /
Met u kudde bupten in 't groene .
Tacke was weder te vreden en wel gepaert /
Om dat zijn buyk met der pappen was verzoert /
Ende hy gink weder sonder eenig bezwaren /
Bupten in 't Veld zijn Schapen bewaren /
Maer hy vergat zijn Pijpe / en heeft se t' huys gelaten /
't Welck grootelijks was t' zinder anbaten /
Want zijn Stief-moeder heeft se gebonden /
En zy dagt terstond vaet mijn vermonden /
Nu woerde ik gewooken na mijn begeeren /
Ende zy nam zijn Pijpe sonder deeren /
Ende heeft se verbzand sonder bepen /
Hy en doet nu niemant danffen of teijen /
Sprak zy met blijden schijne /
Nopt meerder vzeugd tot geender termijne /
En mogt ik wenschen in 's werelbs pleyn /
Want nu mag ik hem straffen gemeyn /
Stooten en smijten na mijnen wille /
Want die Pijpe bzagt my in 't geschille /
Ende in 't verdriet / hy nagt en by dagen /
Tacke t'huys komende begoft te vragen /
Daer zijn Pijpen / die hy hadde vergeten /
Die Stief-Moeder sprak / gy moegt weeten /
Dat se in 't buur is geballen /
Ende verbzand tot holen geheel met allen /
Tacke dit hoorende en wist wat te maken /
Ende begoft te schrepen met volle haken /
Ende trok zijn hapy met klagen en kermen /
Ende wozong zijn handen / het moegt ontfermen /
En keenen hart tot elker spatie / In so dat hy viel in desperatie /
Ende gink bupten als doen ten tijen /
Als een die vol was van fant aspen /
Ende sprak met woozden onfagte /
Of fenynige Vrouwe vol van gedrogte /
Arger als fenynig bloed van dzaken /
Alle vzeugd moet ik dooz u verfaken /
Dogt an en heb ik sulks nopt verdient /
Maer was u gehoozsaem als een goed kind /
In alle saken naer u believen / Waer in dat ik u moegt getieven /
Maer ik word geloont met aller verdriet /
Hy en soekt ter wereld anders niet /
Van my te bzingen in doods dangieren / Daer is zy nipt in alle manieren /

See

Soo dat ik my nu wil begeven
Ter dood / ende my selven nemen 't leven /
Ende my soo te verlossen uyt dit lijden /
Want gedaen is alle mijn verblijden /
Nu ik mijn lustig pijphen ben quijte
't Welk ik beminne voben 's werelvs soljste /
Ik moet sugten als icker om dinke /
Soo dat ik sehier in onmagt zinken /
Ende blijbe alleen in zwaer toyment /
Want niemand ter wereld is meer geschent
Van ik ben / tot deser uren
Nopt meerder verdziet / nopt meerder doluren /
Van ik lijde dooz 't verlies groot /
Van mijnen besten schat sijn joot /
Soo dat ik mijn selven met een verstrangen /
Hier aen desen booni gae verhangen /
En maeken eenen strik van dees banden /
Soo en sal niemand in eenige Landen /
Daer mijn dood meer derben haken.
Hela / wat soude ik doen / wat soude ik maken ?
My selven te dooden / het waer tegen God /
Dus wil ik niet slagten den sot /
Maer met rype advijse weet ik raed /
Het welk meer wesen sal tot mijnder baet
Van of ik my 't leven hadde benomen /
Ende het sal ook wesen tot meerder onbzomen /
Van mijn Stief-moeder vol alder booshepd /
Want ik worde denkende / hoe dat hier leyd /
Haren schat verbozgen / ende in d'aerde begraven
Dies wil ik met rasschen zinnen dzaven /
Ontweldigen rade halen hier upte /
Ende nemen dien in stede van een slupte /
Ende daer mede uyt den Landevlieden /
Dien raed is goet het moet geschieden /
Dus begoft Jache met zijne spriet
Den put te ontgraven sonder verdziet /
Tot dat hy quam ter selver stad /
Daer hy vant zijnen Woeders schat /
Daer dooz hy bergat alle fantasia / Ende nam hem op met herten blye /
Ende sep nopt en had ik beter vond / Van dat ik krygde den Hond /
Die mijn Stief-moeder hier heeft gebozgen /
Daer dooz ik wel mag leven sonder zozen /
Ende bzolijk wesen in alle gehuehten /
Ende ik sal gaen hoopen tot mijnder genugten /
Schoone kleeeren / ende peerden / niet slagten de slegten /
Enge daer toe huuten Maregden en kregten /

Ende

Ende soo wien hier willen vertrekken /
Ende eenen Lands-Heer dienen sonder gecken /
En domineeren als een Heer abound en noene /
Met steken ende bzeken byp als die hoene /
Ende laten die Schapen mijn Woeder wagten /
Want zy is valsch in werken en gedagten /
Nu wel lang genoeg hier gestaen /
Of mijn Stief-moeder hier quam gegaen /
So waer mijn nakende een bitter geklag /
Dus wil ik vertrekken sonder berdzag /
Om te schouwen alle listige lagen /
Wat ramp / wie sal mijn helpen dzagen ?
Want het is om dzagen bupten mijnder magt /
Best leg ik die helfe hier in dese gragt /
Tot dat ik weder kom van de Wart /
Dus is Jache gegaen vol bzeugden in 't hart /
Om zijn saeken te beschicken groot en smal /
Hy is wyls die hem wagt booz ongebal.
Hier en tusschen is Jachens Vader t'huys gekomen /
Ende hy en heeft Jache niwergs vernomen /
Dies hy ter stont heeft gebzaegt /
Daer zijnen Sone / ende byp onversaegt /
Heeft hy zijn wijf gedrepgt en met ede gezworen /
Is 't dat mijn Sone nu is verlooren /
So sal ik spzak hy / gy boose wijf / Van stonden aen benemen uw lijf /
Want gy hem hebt verjaegt met schalke treken /
Met slaen of stooten / of qualijh spreken /
Dus wil ik dat gy hem sulc gaen soeken /
Heer kelyk in alle hoeken /
Tot dat gy hebt gebonden hoozt mijn gewagen /
Of u sal genaken verdziet ende slagen /
Dus maecht u weg sonder bercoeben /
Die Stief-moeder dagt nopt meerder bedzoeben /
Blind ik hem niet hy sal my ontlijven /
Ende ik heb gesogt in allen inden /
Maer ik kan hem nergens vinden /
Dus wil ik gaen sonder dzalen /
Van stonden aen mijn schat halen /
Die ik daer bupten heb verbozgen /
Endaer mede gaen leven sonder sozen /
Hwaers alleene hepmelijc en stille / En so gebzupken mijnen wille /
En zy heeft haren gank genomen / Tot dat zy ter plaets is gekomen /
Daer zy haren schat hadde gelepd /
En daer komende sag zy met klaer beschepd /
Dat den schat weg was geheel met allen /
En ter stont is zy daer heenen gevallen /

En

En

In onmacht / en als zy was bekomen /
Hy heeft ter stont vooz haer genomen /
Haer selven te Dooden sonder ver schrik /
Midt heeftse daer gebonden den strik /
Die Tacke daer eersmael hadde gehangen
Om hem selven te brengen in 't verstrangen /
Ende haer mede heeft zy haer selven benomen
Het leben / ende so is zy gekomen
Tot een quaede dood ik moers u verklaren /
Want niet dan quaed sag men haer baren.
Als Tacke zijn sacken nu hadde in 't beste /
So is hy gekomen om d' andere reste /
Die hy daer gelaten had / overmid den last /
En onverzient daer komende / so sag hy aen eenen bast /
Sijn Dief-moeder hangen tot dier spatie /
Dic is geschled upt desperatie /
Dagt Tacke / en hy ver schikte hem seere
So dat hy dagt vooz te dienen den Heere /
Der Heeren boven alle Heeren kragtig /
Om der misdaed die hy wierd gedagtig /
Die hy bedreben hadde menig fout /
Dat sy hier hangt is mijn schuld benoutat /
Als is 't dat de Heere heeft gewooken /
Sijn leed / so wil ik gaen leben gedoken /
In een Wildernisse alleen /
Ende daer den Heere met herten reen /
Bidden om gratie en genade /
Ende om vergiffenis / eer 't word te spade.
Wdus heeft Tacke de wereld gaen verkozden /
Ende is een Heplig Klupsenaer geworden /
Ende heeft daer gelepd vooz Gods ingeben /
Menig jaer een heplig leben /
Ende alle zijn schat heeft hy sonder minken /
Binnen zijn leben willen schinken /
Den behoeftrigen ende den armen /
Op dat hem Christus soude willen ontfarmen /
Ende hem ontfarmen in zijn uptgerichte armen /
Die ons wil bewaren vooz 't halsche tempeest /
So blijf den Vader / den Soon / en den Hepligen Geest /
Christen Doederz bevolen: Minst ende meest.

Hier eyndigt de Historie
van den Jongen Tacke.

ep. f.

24

